

11497

ՀամԿ(Բ)Կ: Կեչեկ

Ս ցեղայն. ազգայն.

ԾՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԻ ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ

ՀԱՄԱՐ

1928/29 ՈՒՍ. ՏԱՐՈՒՄ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՆՐԵՎԱՆ - 1928

25 SEP 2006

1 DEC 2009

3(07)
0-89 uy

ԾՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԻ ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ
ՀԱՄԱՐ

1928/29 ՈՒՍ. ՏԱՐՈՒՄ

1003
13616



ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ

ՅԵՐԵՎԱՆ - 1928

4 FEB 2014
2009 932 8 5

11497

Ն Ե Ր Ա Ծ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

1 ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ ՅԵՎ ԴԱՍԱԿԱՐԳ

1. Դասակարգ չեվ դասակարգային պայքար.— Կապիտալիստական հասարակության հիմնական դասակարգերը—բուրժուազիա և պրոլետարիատ: Նրանց տարբերությունը՝ ա) արտադրության միջոցների նըկատմամբ. բ) հասարակական արտադրության մեջ նրանց գրաված տեղի նկատմամբ. գ) հասարակական հարստությունից իրենց բաժնի ստացման ձևերի նըկատմամբ: Բուրժուազիայի դասակարգային շահերը. պրոլետարիատի դասակարգային շահերը. նրանց ներհակությունը և անհաշտելիությունը: Միջնական (промежуточный) դասակարգերը կապիտալիստական հասարակության մեջ: Դյուղացիության գրությունը կապիտալիզմի ժամանակ: ԽՍՀՄ-ի հիմնական դասակարգերը—պրոլետարիատը և գյուղացիությունը: Պրոլետարիատի և գյուղի չքավորների միությունը միջակ գյուղացիության հետ: Դասակարգային շահերի հակասությունները—դասակարգային պայքարի աղբյուր: Դասակարգային պայքարի աճող սրությունը իմպերիալիստական յերկրներում:

2. Դասակարգային պայքարի ձևվերը.—Միայն տնտեսական պայքարով կապիտալիստական շահագործումից պրոլետարիատին ազատագրելու անհրաժեշտությունը: Բանվոր դասակարգի պայքարի անհրաժեշտությունը՝ քաղաքական իշխանությունը զրավելու:

Պետհրատի 2-րդ տպարան, Յերևանում		
Դրառ № 1025 Բ.	Տիր. 1500	Հրատ. № 847

Պատ. № 1216

համար: Պրոլետարական դիկտատուրայի գաղափարի գիտակցման կարևորությունը պրոլետարիատի կողմից: Բուրժուազիայի իդեոլոգիական ազդեցության լծակները բանվորական մասսաների գիտակցության վրա: Կրոն, ազգայնականություն (նացիոնալիզմ), սոցիալ-ոպպորտունիզմ, դպրոց, մամուլ, կենցաղ: Սիրաշահելու քաղաքականությունը և վոդորմուսության սխառեմները (բանվորական արխատկրատիա): Պրոլետարիատին բուրժուազիայի գաղափարական ազդեցությանը յենթարկելու դեմ մղվող պայքարի անհրաժեշտությունը: Հեղափոխական թեորիայի դերը պրոլետարիատի հեղափոխական շարժման մեջ:

3. Կուսակցությունը — գասակարգի ավաճագարգ.— Դասակարգ և կուսակցություն: Կուսակցությունը գասակարգին հակադրելու անձնությունը: Նրանց նույնացման անձնությունը: Կուսակցության ուժը մասսաների հետ կապված լինելու մեջ է: Առանց կուսակցության՝ պրոլետարիատի հաղթությունն անհնարին է: Կուսակցությունը—պրոլետարիատի կազմակերպության բարձրագույն ձև Իրեն բանվորական կուսակցություն անվանող ամեն մի կուսակցություն պրոլետարիատի իսկական կուսակցություն է: Համ.ԿԿ—պրոլետարիատի իսկական ավանգարդ:

4. Բանվոր գասակարգին կուսակցության կողմից ղեկավարելու ձեվերը.— Պրոլետարիատի մասսայական կազմակերպությունները՝ կուսակցություն, արհեստակցական միություններ, կոմիտեիտմիություն, կոոպերատիվներ և խորհուրդներ: Կուսակցական ֆրակցիաների դերը մասսայական կազմակերպություններում: Պրոլետարիատի մասսայական կազմակերպությունների կապը կուսակցության հետ: Ինքնաքննադատության նշանակությունը վորպես կուսակցության ղեկավարություն և աշխատանքի ամենակարևոր մեթոդներից մեկը:

I շԱՏՎԱԾ

ԿԱՊԻՏԱԼԻԶՄԸ, ՆՐԱ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ ՅԵՎ ԱՆԽՈՒՍԱՓԵԼԻ ԿՈՐԾԱՆՈՒՄԸ

II ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԿԱՐԳԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳԾԵՐԸ

I. ՏՏԵՍՈՒՄԻ ԱՐԿԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ձեվերը — Բնական տնտեսություն. արտադրություն սեփական սպառման համար. աշխատանքի արտադրողականության ցածր մակարդակը:

Փոխանակության նշանակությունը: Արհեստի զատվելը: Պարզ ապրանքային տնտեսություն. մանր ապրանքային տնտեսության տարբերական գծերը. արտադրության միջոցների մասնավոր սեփականություն և վարձու աշխատանքի բացակայություն: Ապրանքն ու նրա արժեքը: Աշխատանքը վորպես հիմք ապրանքի արժեքի: Դին և արժեք: Արժեքը վորպես ապրանքային տնտեսության կանոնավորիչ:

2. ՏՏԵՍՈՒՄԻ ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ սխեմները.— Կապիտալիստական արտադրությունը և նրա տարբերությունը ապրանքային պարզ արտադրությունից: Արտադրողի բաժանումը արտադրության միջոցներից և վերջինների մոնոպոլիզացիան կապիտալիստների գասակարգի կողմից: Բանվորական ուժի

վերածումն ապրանքի: Բանվորական ուժի՝ վորպես ապրանքի՝ տարբերական առանձնահատկությունները մյուս բոլոր ապրանքներից: Բանվորական ուժի արժեքը, նրա ստեղծած արժեքը և հավելյալ արժեքը՝ Կապիտալի հասկացողությունը: Շահույթի հետապնդումը—կապիտալիզմի շարժիչ ուժ: Հավելյալ արժեքը—կապիտալիստի շահույթի աղբյուր: Հավելյալ արժեքը մեծացնելու լեղանակները՝ բանվորական որվա յերկարացում և տեխնիկայի կատարելագործում: Կապիտալիստական ռացիոնալացման ելությունը: Արտադրության չափերի աճումը և մասսաների գնողական ունակություն սեղմումը: Արտադրության անարխիան և ճգնաժամները:

Կապիտալի կուտակումը և կապիտալիստական շահագործման ընդլայնումը: Պրոլետարիատի համալսմունքը, կարգապահ դառնալը և հեղափոխականացումը կապիտալիզմի զարգացման հետ:

3. Մանր սոցեալության օհագործումը յեվ գուրս բեզվելը կապիտալիզմի ժամանակ.— Խոշոր արտադրության առավելությունը մանրի հանդեպ (մեքենային տեխնիկա, արտադրության կոլլեկտիվ բնույթ, աշխատանքի բաժանում, արտադրության խոշոր չափերը): Մանր անտեսության շահագործումը կապիտալի կողմից: Այդ շահագործման կոնկրետ ձևերը (օրինակներ): Գյուղացիության շերտավորումը պատերազմի ժամանակ, պրոլետարիատի և բուրժուազիայի դառնալը նրա միջավայրից: Գյուղի չքավորների շահագործումը կուլակների կողմից և նրանց քայքայումը:

ԻՍՊԵՐԻԱԼԻԶՄԸ — ԿՍՊԻՏԱԼԻԶՄԻ ՎԵՐՋԻՆ ԵՏԱՊ

1. Իմպերիալիզմի ելությունը.— Արտադրության համակենտրոնացումն ու կենտրոնացումը և մոնոպոլիաների կազմվելը: Սինդիկատներն ու տրեստները, նրանց կապը բանկերի հետ: Արդյունաբերական և բանկային կապիտալի միաձուլումը, ֆինանսական կապիտալ և ֆինանսական ոլիգարխիա:

Կապիտալի արտահանումն ուրիշ յերկրներ, մասնավորապես՝ գաղութներ ու կիսագաղութներ: Աշխարհն իրար մեջ բաժանող կապիտալիստների միջադեպին մոնոպոլիստական միությունների կազմվելը: «Կապիտալիստական ամենախոշոր պետություններն ավարտել են յերկրի տերրիտորիալ բաժանումը»: Պայքար աշխարհի վերաբաժանման համար:

2. Իմպերիալիզմն իբրեւ իմպերիալիստական պատերազմների յեվ պոլիեսարական հեղափոխությունների եպոխա.— Կապիտալիզմի մակարածությունը (պարագլտիզմը) և փտումը իմպերիալիզմի եպոխայում. գաղութների շահագործումը. ռանտյե-պետություններ. բանվոր դասակարգի վերնաշերտի կաշառումը. տեխնիկայի և արտադրության հարաբերական լճացումը:

Իմպերիալիստական պետությունների մշտական պայքարը վաճառքի շուկաներ, հումույթի աղբյուրներ և կապիտալի գործադրման շրջաններ տիրելու համար: Իմպերիալիստների ճամբարում խաղաղ ճանապարհով կոնֆլիկտները լուծելու անկարելիություն:

նը և աշխարհի պարբերական վերաբաժանումների անխուսափելիութունն իմպերիալիստական պատերազմների միջոցով: Ջարդացման անհամաչափության ծալրահեղ ուժեղացումն ու սրումն իմպերիալիզմի շրջանում: «Սոցիալիզմի հաղթանակի հնաբավորութիւնը միքանի, կամ նուրիակ՝ առանձին վերցրած՝ մեկ կապիտալիստական յերկրում» (Լենին): Հոկտեմբերյան հեղափոխութիւնը վորպես իմպերիալիստական պատերազմի պտուղ և առաջին խոռ (буря) իմպերիալիզմի սխտեմով: Իմպերիալիզմի հակասութիւնների մեծանալն ու սրվելն իմպերիալիստական պատերազմից հետո: Կապիտալիստական ստարիլիզացիայի հակասական բնույթը: Պրոլետարական հեղափոխութիւնը—միակ չեւք իմպերիալիզմի հակասութիւններից:

II ՀԱՏՎԱԾ

ԿԱՊԻՏԱԼԻԶՄԻՑ ՍՈՑԻԱԼԻԶՄԻՆ ԱՆՑՆԵԼՈՒ ԶԻԶԱՆԸ ՅԵՎ ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԻ ԴԻԿՏԱՏՈՒՐԱՆ

IX ՊԱՐՍՊՈՒՆՔ

1. Պրոլետարիատի գիկսացուրան վորպես կապիտալիզմից սոցիալիզմից անցնելու հիմնական ցախադրյալ.—Անցման շրջանի անխուսափելիութիւնը: «Կապիտալիստական և սոցիալիստական հասարակության միջև ընկնում ե առաջինը հեղափոխականորեն յերկրորդին փոխակերպելու շրջանը: Այդ շրջանին համապատասխանում ե և քաղաքական անցման շրջանը, և այդ շրջանի պետութիւնն ուրիշ բան չի կարող լինել, բայց յեթե պրոլետարիատի հեղափոխական դիկտատուրա» (Մարքս):

Պրոլետարիատը քաղաքական իշխանութիւնը գրավելու հնարավորութիւնն ունի միայն բուրժուազիային զինքով տապալելու միջոցով: Բուրժուական պետական ապարատի խորտակումը և պրոլետարիատի դիկտատուրայի հաստատումը խորհրդային իշխանության ձևով, բուրժուազիայի եքսպրոպրիացիան և պրոլետարիատի տիրապետումը եկոնոմիկայի հրամանատարական բարձունքներին վորպես սոցիալիստական շինարարության նախադրյալներ: Պրոլետարիատի դիկտատուրան վորպես հասարակության սոցիալիստական վերակառուցման և շահագործողների դիմադրության ճնշման գենք: Պրոլետարական հեղափոխութիւնը և բուրժուազիայի տապալումը վորպես կապիտալիզմից դեպի սոցիալիզմ շարժվելու սկիզբ:

Ոպպորտունիստներին՝ սոցիալիզմի խաղաղ ներածման ուսմունքը վորպես դասակարգային պայքարից լիակատար հրաժարում: Այդ ուսմունքի նշանակութիւնը սոցիալիզմի համար մղվող պայքարից բանվորներին հեռու պահելու գործում:

2. Կապիտալիզմից սոցիալիզմից անցնելու ցըաքի գծերը.—Անցման շրջանի եկոնոմիկայի ձևերի խաչադրեկութիւնը: Սոցիալիստական, կապիտալիստական և միջկապիտալիստական տնտեսության ձևերի տեսակարար կշռի կախումը անցման եկոնոմիկայում յերկրի տնտեսական զարգացման այն մակարդակից, վորին հասել ե նա իշխանութիւնը պրոլետարիատի ձեռքն անցնելու մոմենտին: Կապիտալիստական ձևերը հաղթահարելու և դուրս մղելու խնդիրը: Միջկապիտալիստական ձևերի սոցիալիստական վերաշինումը: Դասակարգերը և դասակարգային պալքարն անցման

շըջանում: Մանր ապրանքարտադրողների բազմամարդ դասակարգի ղեկավարութան խնդիրը պրոլետարիատի կողմից և նրանց գրավումը սոցիալիզմի շինարարության մեջ: Պայքար բուրժուազիայի դեմ քաղաքում և գյուղում: Դասակարգային պայքարն անցման շրջանում՝ ռազմական, քաղաքական, տնտեսական և կուլտուրական բնագավառներում:

3. Սոցիալիստական յեվ կոմունիստական հասարակության գծերը.—Արտադրության միջոցների մասնավոր սեփականության բացակայությունը: Սոցիալիստական տնտեսությունը վորպես պլանային տնտեսություն, արտադրության կառավարումը «ընդհանուր պլանով և հասարակության բոլոր անդամների մասնակցությամբ» (Ենգելս): Սոցիալիստական հասարակությունը վորպես ապագա սակարգային հասարակություն: Հակասությունների վերացումը քաղաքի և գյուղի միջև: Արդյունքների բաշխումը սոցիալիստական հասարակության անդամների մեջ ու «բուրժուական իրավունքի» ֆնացորդները: Պետության ֆունկցիաները սոցիալիստական կարգում:

Արտադրական ուժերի զարգացման բարձր մակարդակը վորպես սոցիալիստական տնտեսության նախադրյալ:

Սոցիալիստական հասարակությունը վորպես կոմունիստական հասարակության ստորին աստիճան: Անհավասարության իսպառ վերացումը կոմունիզմի ժամանակ («ամեն մեկին ըստ իր կարիքների, ամեն մեկին՝ ըստ իր ունակությունների»): Պետության լիակատար մահացումը կոմունիզմի ժամանակ:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

1. Խորհուրդները վորպես պրոլետարական գիկսասուրայի ձևվ.—Բուրժուական պետությունը—մի բուն կապիտալիստների ձեռքով աշխատավորների հսկայական մեծամասնությունը շահագործելու և ճնշելու մի մեքենա: Խորհրդային պետությունը—պրոլետարիատի գիկտատուրայի և շահագործողների դիմադրությունը ճնշելու մի գործիք: Խորհուրդները վորպես պրոլետարական դեմոկրատիայի ձև: Բուրժուական ընտրական սիստեմը վորպես բուրժուազիայի դիկտատուրան քողարկելու գործիք: Ֆաշիզմը—բուրժուական դիկտատուրայի մերկացում: Խորհրդային սահմանադրությունը—պրոլետարական դիկտատուրայի ակնհայտ արտահայտություն: Պրոլետարիատի և գյուղի չքավորների դաշինքը գյուղացիության հիմնական միջակ մասսայի հետ—պրոլետարիատի դիկտատուրայի բարձրագույն սկզբունք: Խորհուրդներն իրեն այդ սկզբունքն իրականացնելու ձև: Խորհուրդներն իրեն բանվորների և գյուղացիների ամբողջ մասսայի դաստիարակման և գործնական ուսուցման կազմակերպություն: Պրոլետարիատի ղեկավար դերը խորհուրդներում:

2. Կուսակցությունը յեվ բանվոր դասակարգը պրոլետարիատի գիկսասուրայի սիստեմում.—Կուսակցության դիկտատուրա, թե՛ դասակարգի դիկտատուրա: Մենշևիկական թեորիան կուսակցության դիկտատուրայի մասին պրոլետարիատի վրա խորհուրդների

յերկրում: Համ.Կ(բ)Կ հիմնական ուղղիչ ուժ պրոլետարական ղեկառնություն, պրոլետարիատի և աշխատավորության բոլոր մասնախմբերի կազմակերպությունների ղեկավար: «Լաբորը» և «Լծակները» պրոլետարիատի ղեկառնությունից սխալմամբ (արհմիութենաներ, խորհուրդներ, կոոպերացիա, կոմյունիստականություն և այլն):

3. Կուսակցության խնդիրները խորհուրդների լիակատարության պետության շինարարության բնագավառում.— Լենինը խորհրդային պետության մասին, վորպես բանվորական պետության՝ «բյուրոկրատական ազատություն»: Բյուրոկրատիզմի պատճառները: Կուսակցության ծրագրերը բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարելու միջոցների մասին: Խորհուրդների աշխուժացման քաղաքականությունը վորպես կուսակցության ծրագրերն իրականացնելու ուղի խորհուրդների շինարարության և խորհրդային պետության բնագավառում: Համ.Կ(բ)Կ 15-րդ համագումարը և Կենտկոմի ապրիլյան պլենումն ինքնաքննադատության մասին: Ինքնաքննադատության դերը պետապարարտի բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարելու և սոցիալիստական շինարարության թերությունները հաղթահարելու մեջ:

4. Ս.գգային հարցի լուծումը խորհրդային պետության մեջ.— Ս.գգային ճնշման քաղաքականությունը և ազգային գոտության սերմանումը վորպես գեղեցկապիտալիստների ձեռքում՝ իրենց տիրապետությունը պահպանելու համար: Ցարական ինքնակալությունը և ազգային հարցը:

Ձանազան ազգությունների պրոլետարների և կիսապրոլետարների մերձեցման խնդիրը հեղափոխա-

կան միատեղ պայքարի համար. ամեն մի ազգային խմբի բոլոր և ամեն տեսակ արտոնությունների վորջնջացումը, բոլոր ազգերի լիակատար իրավահավասարությունը— կուսակցության ծրագրի ամենագլխավոր սկզբունքներ ազգային հարաբերությունների բնագավառում, ԽՍՀՄ— ազգային իրավահավասարությունն իրականացնելու կազմակերպչական ձև: ԽՍՀՄ կառուցվածքը: ԽՍՀՄ կազմելու ղեկավարացիան: Ազգերի վորջ ձևական, ալլ փաստական իրավահավասարություն: Տնտեսական և կուլտուրական ոգնություն հետամնաց ազգայնություններին:

III ՆԱՏՎԱԾ

ԽՍՀՄ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԳԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐԸ

IV ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

«ՆԵՊ»-Ի ԵՅՈՒԹՅՈՒՆԸ

1. Ռազմական կոմմունիզմից «Նեպից» անցնելը.— Նեպը— պրոլետարիատի տնտեսական քաղաքականություն կապիտալիզմից սոցիալիզմին անցնելու շրջանում: Ռազմական կոմմունիզմը վորպես քաղաքացիական պատերազմի պարագայով պայմանավորված սխալմամբ: Նեպը վորպես պրոլետարիատի տնտեսական քաղաքականություն մյուս չերկրներում իշխանությունը զրավելուց հետո: Անմիջականորեն սոցիալիզմին անցնելու անկարելիությունը միլիոնավոր մանր տնտեսություններ ունեցող չերկրում: Հինգ ձև (уклад) ԽՍՀՄ եկոնոմիկայում:

Նեպին անցնելու անմիջական պատճառները (1921 թ. գարնան տնտեսական և քաղաքական ճգնաժամը և պրոլետարական հեղափոխության հապաղումը Արևմուտքում):

2. Նեպը — ճանապարհ դեպի սոցիալիզմ. — Նեպը վորպես սոցիալիզմի շինարարության քաղաքականություն պրոլետարիատի ձեռքով՝ մանր ապրանքարտադրողների (գյուղացիության) մասսայի հետ միասին: Խոշոր արտադրությունը վորպես հիմք ապագայի սոցիալիստական տնտեսություն: Խոշոր արտադրության և գյուղացիական մանր տնտեսության փոխհարաբերությունը պրոլետարիատի ղեկավարությամբ պայմաններում և կապիտալիստական հասարակության մեջ: Գյուղի սոցիալիստական զարգացման հնարավորությունը պրոլետարիատի ղեկավարության ժամանակ: Սոցիալիստական խոշոր արդյունաբերությունը վորպես բազա խորհրդային լեռերի սոցիալիստական զարգացման: Երկտրիֆիկացիան, յերկրի ինդուստրիացումը և գյուղի կոոպերացումը վորպես լեռերի սոցիալիստական վերակազմության լենինյան միասնական պլանի անքակտելի բաղադրիչ մասեր:

Նեպը վորպես մի քաղաքականություն, վոր հաշված ունի կապիտալիզմի տարրերի թուլատրումը ԽՍՀՄ տնտեսության մեջ այն պայմանով, յերբ տնտեսության հրամանատարական բարձունքների տեղ հանդիսացող պրոլետարական պետությունը կանոնավորում է այն: Կապիտալիստական և սոցիալիստական տարրերի պայքարը ԽՍՀՄ տնտեսության մեջ («մի ում»): Սոցիալիստական տարրերի հաղթանակի ապահովությունը կապիտալիստականների վրա՝ պրոլետար-

րիատի ուղիղ քաղաքականության պայմաններում: Լենինի ուսմունքը՝ կատարյալ սոցիալիստական հասարակություն կառուցելու համար մեր յերկրում ամեն անհրաժեշտը և բավականաչափն ունենալու մասին:

«Նեպի» ելության աղճատումը տրոցկիզմի կողմից. — գյուղացիական տնտեսության ուղիների տարբերության անհասկացողությունը կապիտալիստական հասարակության մեջ և պրոլետարիատի ղեկավարության պայմաններում: Գյուղացիական մանր տնտեսությունների սոցիալիստական վերափոխման հնարավորություն և սոցիալիստական հաղթական շինարարության ժխտումը ԽՍՀՄ: Նեպի վրա միայն իբրև նահանջ նայել:

Նեպի ելության մասին Լենինի ուսմունքի հակառակ աղճատման, գյուղացիական տնտեսության կոլեկտիվացման նշանակության թերագնահատման և գյուղում սոցիալիստական տարրերի զարգացման, նույնպես և գյուղում դասակարգային պայքարի մթափնման ֆլասը:

VII ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ

1. Վերականգնումից դեպի վերակազմություն. — «Նեպի» վերականգնողական և վերակազմողական շրջանները: Ժողովրդական տնտեսության ինդուստրիացման և վերակազմության կուրսը՝ ամենաբարձր տեխնիկական հիմունքով: Ժողովրդական ամբողջ տնտեսության զարգացման կախումը խոշոր արդյունա-

բերութեան զարգացումից: ԽՍՀՄ ինդուստրիացումը և գյուղատնտեսութիւնը: Վերակազմութեան շրջանի գծվարութիւնները, վոր բոլորում են ԽՍՀՄ կապիտալիստական շրջապատումից և լերկրի տեխնիկական հետաձնացութիւնից:

2. Ինքուստրիացման ուղիները — Ռուսաստանի արդյունաբերական հետաձնացութիւնը հեղափոխութիւնից առաջ (բնական հարստութիւնների բաժինը, համաշխարհային արտադրութեան մեջ ունեցած բաժինը, արդյունաբերական ապրանքների սպառման նորմաները):

Ծանր և թեթև արդյունաբերութիւն, նրանց փոխադարձ կապն ու կախումը: Հիմնական շինարարութիւնը և նրա խնդիրները: Ծանր ինդուստրիայի ուժեղացրած զարգացման անհրաժեշտութիւնը ԽՍՀՄ ոտարերկրյա կախումից ազատելու համար, լերկրի պաշտպանութեան ունակութեան բարձրացման համար, արդյունաբերութեան և գյուղական տնտեսութեան հետագա զարգացման բազա ստեղծելու համար դեպի սոցիալիզմ տանող ճանապարհով: Տրանսպորտի դերը արդյունաբերութեան և գյուղատնտեսութեան զարգացման համար: Ծանր և թեթև ինդուստրիաների աճման հարաբերակցութիւնը (թեթև արդյունաբերութեան մասին կազմած աչն հայացքի անճշտութիւնը, թե նա քաղաքի և գյուղի միակ ամրացնող կապն է):

Ինդուստրիացման միջոցների աղբյուրները՝ պետարդյունաբերութեան շահույթը, տնտեսական մշտաշրջանների կուտակումները, բյուջեից կատարվող վերաբաշխումը. աշխատավոր բնակչութեան՝ վարկային սիստեմի միջոցով հավաքված՝ խնայողութիւնները:

Խնայողութեան ռեժիմն իբրև խորհրդային յերկրի ինդուստրիացման համար միջոցներ խնայելու մի յեղանակ: Մանր արդյունաբերութիւնը և նրա դերը ԽՍՀՄ ժողովրդական տնտեսութեան մեջ: Մանր արդյունաբերութիւնը վորպես ապրանքային սովը և գործազրկութիւնը մեղմացնող մի ֆակտոր (գործոն):

Գյուղատնտեսութիւնը շահագործելու տրոցկիստական թեորիան՝ ինդուստրիացման պրոցիսսն արագացնելու համար: Յերկրի ագրարայնացման կուրսը վորպես հակառակ և վոչ պակաս վտանգավոր մի սխալ:

3. Սոցիալիստական ռացիոնալացումը յեվ բազմուր գասակարգի գրութիւնը. — ԽՍՀՄ արդյունաբերութեան մեջ աշխատանքի արտադրողականութեան ցածութիւնը — արտադրութեան հետաձնաց տեխնիկայի և կազմակերպութեան հետևանք: Ռացիոնալացման ըմբռնումը: Բանվորական մասսաների դերը ռացիոնալացման համար մղվող պայքարում: Արտադրական խորհրդակցութիւնների նշանակութիւնը: Արտադրութեան և աշխատանքի կազմակերպութեան ուղիղ դըրվածքի հիմունքները: Սոցիալիստական շինարարութեան վորակյալ աշխատողների պրոլետարական կադրեր ստեղծելու խնդիրը:

Կապիտալիստական և սոցիալիստական ռացիոնալացում: Կապիտալիստական ռացիոնալացումը — բանվորական մասսաների շահագործման մակարդակը բարձրացնելու յեղանակներից մեկը: ԽՍՀՄ սոցիալիստական ռացիոնալացումը վորպես տնտեսութեան սոցիալիստական սեկտորի աճման ֆակտոր և վորպես բանվոր դասակարգի զրութիւնը բարելաւելու աղբյուր:

1003
13616



Աշխատավարձի տարբերությունը ԽՍՀՄ պետարդյունաբերության մեջ՝ կապիտալիզմի ժամանակ չեղած աշխատավարձից, ԽՍՀՄ աշխատավարձի չափերը սահմանումը—պրոլետարական պետության գործ։ Աշխատավարձի աճումը պետական արդյունաբերության մեջ։ Յոթժամյա բանվորական որը վորպես Հոկտեմբերյան հեղափոխության նվաճումներից մեկը։ Յոթժամյա աշխատանքի անցնելը ռացիոնալացման կապակցությամբ։ հերթափոխության ավելացումը վորպես գործադրկության դեմ պայքարելու ուղիներից մեկը։ Գործադրկությունը ԽՍՀՄ, նրա բնույթն ու տարբերությունը կապիտալիստական գործադրկությունից։ Ագրարային գերբնակչությունը վորպես գործադրկության աղբյուր մեր պայմաններում։ Արդյունաբերության զարգացումը գյուղատնտեսության վերելքի և նրա աշխատատարողության աճմանը ղուգընթաց—գործադրկությունը վերացնելու հիմնական ուղի։

VIII ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ

1. ԽՈՐԻՐԳԱՅԻՆ ԳՅՈՒԳԻ ԱՌԱՃԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ.—Ագրարային հեղափոխությունը, նրա հետևանքները. կալվածատիրական հողի և կուլակների հողի միմասի անցումը չքավորներին և միջակներին, գյուղացիության հավասարեցումը. ԽՍՀՄ պայմաններում միջակը—«հողագործության կենտրոնական դեմք»։

Խորհրդային գյուղի շերտավորման պրոցեսը «Նեպի» ժամանակ և նրա տարբերությունը գյուղացի-

ություն շերտավորումից կապիտալիստական պայմաններում։ Հողերի ազգայնացման, հարկային քաղաքականություն, սոցիալիստական արդյունաբերության, վարկի և պետական առևտրի, վորպես գյուղի չքավոր և միջակ տնտեսությունների ընդհանուր վերելքին նպաստող ֆակտորների նշանակությունը։

Պրոլետարական պետության պաշտպանությունը չքավոր ու միջակ տնտեսություններին։ Գյուղատնտեսության վերականգնումը քաղաքացիական պատերազմից հետո, բարելավված տեխնիկայի անցնելը։ Հողաշինարարության նշանակությունը գյուղատնտեսության և առանձնապես գյուղացիության սակավադոր շերտերի տնտեսության վերելքի համար։

Հացահատիկների տնտեսության արդի ճգնաժամը մեր չերկրում, նրա արմատները. — գյուղացիական տնտեսության մանրացումը, նրա տեխնիկական հետամնացությունը, սակավաբերությունը և թույլ ապրանքայնությունը։ Հացահատիկային տնտեսության ճգնաժամը հաղթահարելու ուղիները (Համ.Կ(ը)Կ Կենտկոմի 1928 թ. հուլիսյան պլենումի վորոշումները)։

Դասակարգային պայքարը գյուղում և կուլակցության քաղաքականությունը։ «Կարողանալ համաձայնության գալ միջակ գյուղացու հետ, վոչ մի վալրկյան չհրաժարվելով կուլակի դեմ պայքարելուց և հաստատապես հենվելով միայն չքավորության վրա»։ Չքավորության հետ աշխատելու ձևերը և նրա կադմակերպությունները։ Պայքար կուլակի դեմ, դրա ձևերն ու ուղիները (հարկադրում, վարձակալություն իրավունքի սահմանափակում, ձայնի իրավունքից զրկելը հողային համայնքներում, պայքար խորհրդա-

լին ապաւարատը, կոոպերացիան և այլն ոգտագործելու փորձերի դեմ): 1927—28 թ. հացամթերման կամպանիայի դասերը:

**2. Գյուղում հասարակական ճեփեսութեան անց-
նելը.**—Գյուղի վերջնականապես սոցիալիզմի ճանա-
պարհի վրա յեղնելը—չքափոր և միջակ մասսաների
տնտեսութիւնների հանրայնացման մեջ եւ Լենինյան
կոոպերատիվ պլանը: Խոշոր արտադրութեան ոգտու-
ները գյուղատնտեսութեան մեջ: Կոոպերացման տար-
րեր աստիճանները—շրջանառութեան բնագավառում
միանալուց դեպի արտադրութեան միացումը: Մեքե-
նային ընկերութիւնները և նրանց՝ վորպես անցողա-
կան աստիճանի՝ դերը: Կոյտնտեսութիւնները—գյու-
ղական տնտեսութիւնների միացման բարձրագույն
ձև. նրանց աճման և վճռական ուժեղացման անհրա-
ժեշտութիւնը ամենամոտ ժամանակում: Խորհրդակե-
սութիւնների, վորպես գյուղատնտեսութեան մեջ պրո-
լետարիատի տնտեսական հենակետերի, շինարարու-
թեան անհրաժեշտութիւնը, կետեր, վոր ապահովում
են բարձր ապրանքայնութիւնը և նպաստում գյու-
ղական ժանր տնտեսութեան վերակազմութեանը սո-
ցիալիստական հիմունքով: Չքափորա միջակային ան-
հատական տնտեսութեան վերելքի նշանակութիւնը և
ուղիները:

**3. Արդունգաբերութեան նշանակութիւնը գյու-
ղաճեփեսութեան վերակազմութեան համար.**—Արդուն-
գաբերութեան արագ զարգացման անհրաժեշտութիւ-
նը գյուղատնտեսութեան վերելքի և, մասնավորապես,
գյուղատնտեսական մեքենաների արտադրութեան զար-
գացման համար: Գյուղի տրակտորացումը վորպես

տեխնիկական հեղափոխութեան ամենակարևոր խըն-
դիրներից մեկը գյուղատնտեսութեան մեջ: Տրակտորա-
շինութիւնը ԽՍՀՄ:

Քիմիական արդյունաբերութեան նշանակութիւ-
նը հողագործութեան համար. արհեստական պարար-
տացման արտադրութիւնը, պայքար ֆեոստոնների
դեմ: Քիմիական արդյունաբերութիւնը—չերկրի պաշտ-
պանութեան հենարան:

Սոցիալիստական արդյունաբերութիւնը վորպես
գյուղատնտեսութեան հանրայնացման մի հզոր ֆակ-
տոր: Ցանքերի կոնտրակտացումը վորպես պայմանա-
գրային հարաբերութիւնների աճման և զարգացման
ձև արդյունաբերութեան և հումուլթ մատակարարող-
ների միջև: Արդյունաբերութեան կազմակերպիչ ազ-
դեցութիւնը գյուղացիական տնտեսութեան վրա:

IX ՊԱՐԱՊՄՈՒՆԻՔ

ԿՈՒՆՏՈՒՐԱԿԱՆ ՇԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

**1. Սոցիալիզմի շինարարութիւնը յեղ կուլտու-
րական հեղափոխութիւնը.**—ԽՍՀՄ բնակչութ զգա-
լի մեծամասնութեան կուլտուրական հետաքննարկութիւ-
նը վորպես ինքնակալութիւնից անցած ժառանգու-
թիւնը: Մասսայական կուլտուրական հեղափոխութեան
խսկական հնարավորութիւնն առաջ և դալիս միայն
այն բանից հետո, յերբ պրոլետարիատը զբաղվում և
իշխանութիւնը:

Լայն մասսաներին պետութեան կառավարման
մեջ զբաղելու խնդիրը և զբաղիտութեան ու կուլտու-
րական ուժերի անբավարարութիւնը: Կուլտուրական

հետամնացութիւնը վորպէս բյուրոկրատիզմի աղբյուր
և պետական ապարատը բարելավելու համար մղվող
պայքարի արգելք: Լինինը կուլտուրական հեղափո-
խութեան խնդիրների մասին:

ԽՍՀՄ տնտեսութեան, մանավանդ գյուղատնտե-
սութեան հետամնացութիւնը և գյուղական սահմա-
նափակութեան, տգիտութեան և անգրագիտութեան
վերացման անհրաժեշտութիւնը՝ առաջավոր հանրաշ-
նացած տնտեսութեան ռեսուրսների վրա փոխադրելու հա-
մար: Յերկրի ինդուստրիացումը և բանվորներից ու
գյուղացիներից վորակյալ տեխնիկական պերսոնալի
պատրաստութեան արագացման անհրաժեշտութիւնը:
Շախտիի գործի դասերը:

Աշխատանքի հին յեղանակների և հին կենցաղա-
կան պայմանների անմիասնելիութիւնը սոցիալիստա-
կան շինարարութեան աշխատանքին: Բարձր գիտա-
կցութեան տեր աշխատողների և աշխատանքի նոր մե-
թոդների անհրաժեշտութիւնը:

Սոցիալիստական շինարարութեան մեջ գիտու-
թեան և տեխնիկայի գերի ուժեղացման անհրաժեշտու-
թիւնը: Դեպի արտադրութիւնը չեղած փնթի, ան-
փութ վերաբերմունքի դեմ պայքարելու անհրաժեշ-
տութիւնը: Արտադրութեան մեջ աշխատող բանվոր-
ների հետամնաց տրամադրութիւններն ամինալուրջ
արգելք են սոցիալիստական շինարարութեան գոր-
ծում: Հավասարութեան, մասնագիտակերութեան և պո-
շականութեան դեմ պայքարելու անհրաժեշտութիւնը:

2. Կենցաղի վերակառուցումը—կուլտուրական
հեղափոխութեան գլխավոր խնդիրներից մեկը. — Ար-
տադրութեան սոցիալիստական ռացիոնալացման խըն-

դիրը կենցաղի ռացիոնալացում և պահանջում: Պայ-
քար աշխատավորների կենցաղում անսոցիալ չեղելու թ-
ները և բուրժուական ֆիսկոլոգիաները հաղթահարելու
համար: Ընտանեկան և կենցաղական հին պայմաննե-
րից կանանց ազատագրելու անհրաժեշտութիւնը (այս
խնդրի հատուկ կարևորութիւնը Խորհրդային Արեւել-
քում): Անգրագիտութեան լիկվիդացիան—կուլտուրա-
կան հեղափոխութեան իրականացման հիմնական նա-
խադրյալ: Պայքար ակոհողի դեմ: Կինուի և ռա-
դիոյի, վորպէս աշխատավորների կուլտուրական դաս-
տիարակութեան մասսայական ձեւերի, ընդլայնման
խնդիրը:

3. Պայքար լայն մասսաների վրա տարածվող
բուրժուական ազդեցութեան դեմ.— Կրոնը—բուր-
ժուազիայի դեմ պրոլետարիատի և սոցիալիստական
շինարարութեան դեմ մղվող նրա պայքարում: Յեկե-
ղեցականների ակտիվութեան աճումը վերջին ժամա-
նակներում: Աղանդավորութիւնը վորպէս մասսաների
վրա բուրժուազիայի կրոնական ազդեցութեան ավելի
ձեւ: Կուսակցութեան պայքարի բնույթն ու ձե-
վերը կրոնական նախապաշարութեան դեմ:

Անտիսեմիտիզմը և ազգային գծութիւնը գրգռե-
լու մյուս ձեւերը վորպէս բուրժուազիայի սիրած զենք
աշխատավոր մասսաներին պառակտելու համար: Կուլ-
տուրական հեղափոխութեան հիմնական խնդիրն է՝
պայքար կապիտալիստական տարրերի աճող ակտի-
վութեան դեմ և պրոլետարիատի ու նրա կուսակցու-
թեան գաղափարական ազդեցութեան ուժեղացում լայն
մասսաների վրա:

IV. ՀԱՏՎԱԾ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՍՏՐԱՏԵԳԻԱՅԻ ՅԵՎ ՏԱԿՏԻ-
ԿԱՅԻ ՀԻՄՈՒՆԲՆԵՐԸ

X ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՏԱԿՏԻԿԱՆ 1905 Թ. ՀԵՂԱՓՈ-
ԽՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ

1. Բաղլեզգիկներն ու մեհեզգիկները 1905 թ. հեղափոխության մասին. — Հեղափոխության խնդիրների բաղլեզգիկյան դնահատականը: Բուրժուա-դեմոկրատական հեղափոխության խնդիրն է՝ տապալել ցարիզմը և յերկրի դեմոկրատական վերակառուցումը մինչև վերջ հասցնել: Ազրաբային հեղափոխությունը — բուրժուա-դեմոկրատական հեղափոխության հիմնական բովանդակություն: Հեղափոխության շարժիչ ուժերն են՝ պրոլետարիատը և գյուղացիությունը, հեղափոխական պայքարում պահելով պրոլետարիատի հեգեմոնիան: Լիբերալ-միապետական բուրժուազիայի դերը հեղափոխության մեջ (ձգտում՝ տիրել գյուղացիական շարժումը և մասսաների հեղափոխական պայքարը լիկվիդացիայի չինթարկել՝ ցարիզմի հետ համաձայնելու միջոցով):

1905 թ. բուրժուական հեղափոխության մենշևիկական ըմբռնումը: Բուրժուազիայի հեգեմոնիայի ընդունումը մենշևիկների կողմից և ձգտում նրա շահերին չինթարկելու բանավորական շարժումը, մենշևիկները ժխտում են գյուղացիության հեղափոխական դերը: Տրոցկու պերմանենտ հեղափոխության թեորիան:

2. Բաղլեզգիկների չեզ մեհեզգիկների լեհու-սակեկան 1905 թ. հեղափոխության մեջ. — Բաղլեզգիկները զինված ապստամբության և նրա նախապատրաստության մասին: Ընդհանուր գործադուլի գերաճումն ապստամբության: Բաղլեզգիկների ղեկավարությունը գործող բանվոր դասակարգի մարտական գույզները դրուժինաները — կարմիր դավադիայի սաղմ: Մենշևիկները զինված ապստամբության մասին («Պետք է եր գենքի զիմել»): Բաղլեզգիկներն ու մենշևիկները ժամանակավոր հեղափոխական կառավարության մասին: Մենշևիկների վերաբերմունքը դեպի իշխանությունը պրավեկու խնդիրը:

1905 թվականի խորհուրդների, վորպես պրոլետարական ղեկառնությունի սաղմի դերն ու նշանակությունը: Պետական Դումաները և բաղլեզգիկների ու մենշևիկների վերաբերմունքը դեպի նրանց:

XI ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՏԱԿՏԻԿԱՆ ՌԵԱԿՑԻԱՅԻ ԵՊՈՒԱ-
ՑՈՒՄ ՅԵՎ ԻՄՊԵՐԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐՍՋՍԻ ՏԱ-
ՐԻՆԵՐՈՒՄ

1. Բաղլեզգիկների չեզ մեհեզգիկների թակեկան ռեակցիայի թարիքերում. — Բաղլեզգիկների տակտիկան — կարգով նահանջը՝ վորպես նախապատրաստություն հեղափոխական նոր վերելքի: Բաղլեզգիկների պայքարն անլեզգալ կուսակցության և հեղափոխական ծրագրային-պահանջների համար (կալվածատիրական հողատիրության վոչնչացում, 8-ժամյա բանվորական օր, դեմոկրատական հանրապետություն): Լեզգալ հնարք:

վորությունների հեղափոխական ոգտագործումը բալլ-
շեխների կողմից (Պետական Դոմային մասնակցելը և
արհմիություններում աշխատելը): Բալլշեխները հարց
են դնում Դոմայի ֆրակցիայի և մյուս լիգալ կազ-
մակերպությունների կուսակցական պարզորոշ ղեկա-
վարության մասին:

Մենշևիկները տակտիկան: Լիկվիդատորականու-
թյունը—նրանց վերջնական նահանջ դեպի լիբերալ
բանվորական քաղաքականության դիրքը: Հեղափո-
խական ծրագրից և մարտական անլեգալ կուսակցու-
թյունից հրաժարվելը: Ուղղվիզմը վորպես «շուռ տված
լիկվիդատորություն»:

Բալլշեխների պայքարը չերկու ճակատի վրա՝
աջ լիկվիդատորների և «ծալրահեղ-ձախ» ուղղվիստ-
ների և ուլտիմատիստների դեմ:

Ագրարային հարցի հեղափոխական դրվածքը
բալլշեխների կողմից (Ն համագումար): Ագրարային
հարցի հակահեղափոխական լուծումը մենշևիկների կող-
մից: Ստոլիպինի անվան վորպես բուրժուա-կալվածա-
տիրական բլոկի ձգտում՝ ցարական Ռուսաստանը տա-
նելու «պրուսական» ճանապարհով:

**2. Բալլշեխների սակսիկայի սոուգումը վե-
րելի սարիներում.**—1910—1914 թ. դեպքերը վոր-
պես հաստատություն բալլշեխների տակտիկայի ճշ-
տության 1905 թ. հեղափոխության ժամանակ և ռե-
ակցիայի տարիներում: Պրագայի կոնֆերենցիան վոր-
պես ավարտում բալլշեխների անջատման պրոցեսի և
կազմակերպչական ձևավորման՝ իրիև առանձին կու-
սակցություն: Ոգոստոսյան բլոկը վորպես ոպպոր-
տունիստական հակակուսակցական տարրերին: Տրոց-

կու ղեկավարությամբ միացնելու փորձ: Ոգոստոսյան
բլոկի անսկզբունք լինելը և նրա սնանկանալը:

**3. Բալլշեխների յեվ մեցեքիկների սակսի-
կա 1914 թ. իմպերիալիստական պատերազմի սա-
րիներին.**—Պատերազմը և || Խնտերնացիոնալի սնան-
կությունը: Բալլշեխների դիրքը: Սոցիալիստական
հեղափոխության հարցը հերթի դնելը: Իմպերիալիս-
տական պատերազմը քաղաքացիականի փոխելու լո-
զունգը: Պարտվողականություն: Բալլշեխների պայ-
քարը լենինյան լոզունգների համար՝ Ռուսաստանի
ներսում: Մենշևիկ-պաշտպանողականները և նրանց
աշխատանքը պատերազմի համար, կոնտակտ պահե-
լով «երեսց չերկրի» բուրժուազիայի հետ (ռազմար-
դունաբերական կոմիտեները և նրանց «բանվորական
խմբերը»): Բալլշեխների պայքարը միջազգային պաշտ-
պանողականության և ցենտրիզմի դեմ:

ХІІ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

ՓԵՏՐՎԱՐ ՅԵՎ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

**1. Կուսակցության ստրաեգիական խնդիրները
1917 թ.**—Փետրվարյան հեղափոխությունը—«իմպե-
րիալիստական պատերազմից ծնված հեղափոխություն-
ներից առաջինը» (Լենին): 1916 թ. բուրժուա-դեմո-
կրատական հեղափոխության սոցիալիստականի դե-
րաճման պրոցեսսը իմպերիալիստական պատերազմի և
քայքայման պարագայում: Բալլշեխների ստրատեգիա-
կան պլանը փետրվարից հետո (Լենինի ապրիլյան թե-
զիսները): Հեղափոխական պայքարի նպատակն ե՝ տա-
պալել իմպերիալիզմը Ռուսաստանում և հաստատել
պրոլետարիատի դիկտատուրա: Սոցիալիստական հե-

դափոխութեան շարժիչ ուժերը—պրոլետարիատը և ամենաչքավոր գյուղացիութիւնը միջակի չեզոքացման պայմանում: Բալլէիկները պաշարը բուրժուազիայի և նրա ազենաների—մենչեիկները և Լենինների մանր-բուրժուական կուսակցութիւնների դեմ՝ գյուղացիական մասսաներին ղեկավարելու համար:

«Յերկիրխանութիւնը» փետրվարյան հեղաշրջումից հետո: Կամենսկի դերքը 1917 թ. ապրիլ-հոկտեմբերին: Պրոլետարիատի և գյուղացիութեան հեղափոխական դեմոկրատական դիկտատուրայի լուղունգը պրոլետարիատի դիկտատուրայի փոխելու անհրաժեշտութեան անհասկացողութիւնը նրա կողմից. սոցիալիստական հեղափոխութեան համար Ռուսաստանի «հասունութեան ժխտումը: Կամենսկի սխալի ելութիւնը. «չերկիրխանութեան» բնույթի անհասկացողութիւնը նրա կողմից:

2. Բալլեիկների ցակեական սոցիալիստական հեղափոխութեան ուղիներում.—Խորհուրդների լինութեանը բուրժուազիայի քաղաքականութեանը—Փետրվարյան հեղափոխութեանից հետո հեղափոխական շարժման մեջ բանվոր դասակարգի և մանր բուրժուազիայի նոր խավերի գրավման հետևանք, Կուսակցութեան խնդիրն եր' ազատագրել պրոլետարիատին մանր-բուրժուական ազդեցութիւնից: Բալլէիկները պաշարը պրոլետարիատի համար:

Ճորտութեան ֆաշիզմները լիկվիդացիայի լինութեանը համար միվող գյուղացիութեան հեղափոխական պաշարի ոգտագործումը պրոլետարիատի կողմից: Սոցիալիստական հեղափոխութիւնը «գնալիս, իմիջի ալըր» լուծում և բուրժուա-դեմոկրատական

հեղափոխութեան խնդիրները: Բալլէիկների պաշարի ետապները՝ խորհուրդների իշխանութեան համար: Ետապներից լուրաքանչյուրի առանձնատուութիւնները կուսակցութեան տակտիկայի տեսակետից:

Հոկտեմբերյան տպագրութիւնը և իշխանութեան անցումը խորհուրդներին: Լենինն ապստամբութեան մասին: Զինովյեի և Կամենսկի տատանումները, նրանց սխալների ելութիւնն այդ շրջանում:

Սոցիալիստական հեղափոխութեան տեղափոխումը գյուղ (չքավոր. կոմիտեներ): Տնտեսական շինարարութեան լինինյան պլանը 1918 թվականին: Այդ պլանի իրագործման խորտակումն իմպերիալիստների հարձակումով ԽՍՀՄ վրա և քաղաքացիական կռիւի սկսվելով:

3. Կուսակցութեան ստատիստիկական խնդիրները պրոլետարիատի դիկտատուրայի հաստատումից հետո.—Կուսակցութեան նպատակը—պրոլետարիատի դիկտատուրայի ամրացում և սոցիալիզմի կառուցում ԽՍՀՄ: Յերկիր ինդուստրիացումը սոցիալիստական շինարարութեան գլխավոր գիծ: Գյուղի սոցիալիստական վերաշինութեան ղեկավարութիւն գյուղացիական տնտեսութեան կոոպերացման և կոլեկտիվացման միջոցով: Պրոլետարիատի և գյուղական չքավորութեան դաշինքը միջակների մասսայի հետ—գյուղացիութեան սոցիալիստական վերափոխման ճանապարհ: Գյուղացիներին վերաբերող լեռքը լուղունգը, ԽՍՀՄ վորպես համաշխարհային պրոլետարական հեղափոխութեան բաղադրող գործումը: Համ.Կ(բ.)Կ և ԽՍՀՄ պրոլետարիատի դաշնակիցները—միջազգային պրոլետարիատ, արեւելքի ազգային հեղափոխական շարժումները, ԽՍՀՄ գյուղացիութեան հիմնական մասսան:

V ՆԱՏՎԱԾ

ՀԱՄ.Կ(Բ.) Կ ԿՍԶՄԱԿԵՐՊԶԱԿԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ
ՅԵՎ ՊԱՅՔԱՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆՈՒ-
ԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

XIII ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

**ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՆՇԱ-
ՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐԸ**

1. Կուսակցության ծրագրի, ճակատկաշի յեվ կազմակերպչական հիմունքների կապը. — Բայլեկիզմի ծրագրային, տակտիկական և կազմակերպչական սկզբունքների միասնականությունը: Բայլեկիզմի կազմակերպչական սկզբունքների պայմանավորվածությունը կուսակցության ծրագրով և նրա տակտիկական խնդիրներով՝ հեղափոխական պայքարի վորոշ հտապնեբում: Կուսակցությունը վորպես պրոֆեսսիոնալ հեղափոխականների կազմակերպություն ցարիզմի դեմ պայքարելու շրջանում: Ոպպորտյունիստների բացասական վերաբերմունքը դեպի կուսակցական անդամի ակտիվությունն ապահովող հաստատուն կանոնադրությունը վորպես կազմակերպչական պոչականություն և ազայական անարխիզմի արտահայտություն: Կուսակցության II համագումարում տեղի ունեցած պայքարը կանոնադրության 1-ին կետի շուրջը — բայլեկիկների և սոցիալ-դեմոկրատների ռպպորտյունիստական թեի սկզբունքային տարամիտման յեվաեետ: Կուսակցու-

թյան կանոնադրության նշանակություն և կազմակերպչական հաստատուն հիմունքների թեբրազնահատու թյունը տրոցկիզմի կողմից:

2. Կուսակցության ահգամի պարսակաճուրյունները. Կուսակցության ամեն մի անդամի ակտիվությունն անհրաժեշտությունը կուսակցության կողմից մասսաների ուղիղ ղեկավարություն իրականացման համար: Կուսակցական ղիտակցականություն և զաղաիրարական կաշունությունն անհրաժեշտությունը կուսակցության անդամների համար. պոչականությունն անթուլատրելիությունն անկուսակցականների մեջ կատարվող աշխատանքում: Բայլեկիկական ղիսցիպլինայի եշությունը: Կուսակցության, նրա վորոշումների և հանձնարարությունների անվերապա չեխթարկվելը — կուսակցության անդամների ամենաառաջին պարտականություն: Պարտականությունների կատարման պահանջի տարածումը կուսակցության անխտիր բոլոր անդամների վրա: Կանոնադրության XIV և XV կուսահամագումարներում ընդունված փոփոխությունները:

3. Կուսակցության կազմակերպչական հիմունքները. — Դեմոկրատական ցենտրալիզմը վորպես կուսակցության կազմակերպչական կառուցվածքի հիմնական սկզբունք: Կուսակցության կենտրոնական հիմնարկները: Մարզային (յիրկրային), նահանգական, շրջանային, գովառային, գովառակային (ռայոնական) կազմակերպությունները: Լենինիզմի կազմակերպչական սկզբունքները և մասսաների հեա ունեցած կապը: Կուսակցության կառուցվածքի արտադրական հիմքը (հիմնարկի և գյուղի բշիշներ) կուսակցության կողմից ալղ կապը և մասսաների ղեկավարությունն իրակա-

նացնելու տեսակետից: Կուսակցական բջիջը և նրա խնդիրները:

Լենինիզմը և Կոմինտերնի կազմակերպչական կառուցվածքը (Կոմինտերնի կանոնադրության և Կոմինտերնի սեկցիաների կազմակերպչական կառուցվածքի հիմնական մոմենտները):

XIV ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

ՊԱՅԲԱՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ շԱՍԱՐ

1. Կուսակցական միասնականության գաղափարական լեզվ կազմակերպչական հիմքը.—Կուսակցության ծրագիրը—նրա միասնականության հիմք: Կուսակցության ծրագրի և նրա տակտիկայի ներքին կապը: Տակտիկական տարաձայնությունների վերաճումը ծրագրային տարաձայնությունների (տրոցկիստական ուղիների) ռիթմիկով: Լենինիզմի կազմակերպչական սկզբունքները—կուսակցական միասնականության հիմք: Կուսակցության մեջ բանվորական կորիզի ապահովման կարևորությունը կուսակցության միասնականության ամրացման համար: Պրոլետարիատի դիկտատուրայի պայմաններում կուսակցությունը վորպես պրոլետարիատի միասնական կենտրոնացած քաղաքական կազմակերպություն: Պրոլետարիատի դիկտատուրայի ժամանակ ուրիշ կուսակցությունների գոյության անթույլատրելիությունը: Ցենտրալիզմը և միջկուսակցական դեմոկրատիան ըստ Լենինի: Ուղիների հետ խմբավորումների պայքարը կուսակցության

միասնականության դեմ վորպես պրոլետարիատի թշնամի ուժերի գրոհի արտահայտություն կուսակցության վրա: X համագումարի բանաձևը կուսակցության միասնականության մասին:

2. Կուսակցությունը լեզվ ուղիների խմբավորումները և ներկուսակցական ճգնաժամը վորպես յերկրի տնտեսական և քաղաքական ճգնաժամի արտացոլում: Այդ ժամանակի ֆրակցիոն խմբավորումները, նրանց մանր-բուրժուական բնույթը և պայքարը նրանց դեմ կուսակցության միասնականության և ներկուսակցական դեմոկրատիայի հարցի ուղիղ զրկածքի համար: X և XI համագումարները ներկուսակցական դեմոկրատիայի մասին:

1923—24 թ. տնտեսական ճգնաժամը և նրա արտացոլումը կուսակցության շարքերում: XIII կուսահամագումարը և Կոմինտերնի V կոնգրեսին ուղիղ մասին:

1925 թ. ժողովրդական տնտեսության աճման հետ կապված դժվարությունները և «նոր ուղիների» յերևան գալը: Ուղիների XIV համագումարում: Կուսակցության կազմակերպչական սկզբունքների և Լենինյան քաղաքականության հիմունքների աղավաղումը նրա կողմից, նրա ֆրակցիոն բնույթը: Նոր ուղիների յերևան գալը և նրա անցումը տրոցկիզմի կողմը: Ուղիների բլոկի պայքարը կուսակցության դեմ և նրա պարտությունը: Տրոցկիստական ուղիների բլոկի մենչևիկական բնույթը: XV կուսահամագումարի վոր-

շումներն ու պարզիցիոներներին կուսակցութիւնից վտարելու մասին, վորպէս կուսակցութեան լինինյան միասնականութեան ամրացման անհրաժեշտ պայման:

VI ՀԱՏՎԱԾ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊՐՈԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ՀԵՂԱՓՈ- ԽՈՒԹՅԱՆ ՀԵՌԱՆԿԱՐՆԵՐԸ

Մ. ՊԱՐԱՊՄՈՒՆԻՔ

ԿՈՄՒՆՏԵՐՆ ՅԵՎ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊՐՈԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ՀԵՂԱՓՈՒԽՈՒԹՅՈՒՆԸ

1. Հետպատերազմյան կապիտալիստական ճգնաժամը և ընդհանուր զատակարգի պայքարը. — Կապիտալիստական տնտեսութեան հետպատերազմյան ճգնաժամը, նրա հիմնական գծերը: Բանվոր դասակարգի պայքարն իշխանութեան համար (ըստ Գերմանիայի, Իտալիայի, Բուլղարիայի և ուրիշների որինակների): Արևմտյան Յեվրոպայի պրոլետարիատի պարտութիւնը և կապիտալիզմի հարձակման սկիզբը: Կոմինտերնի զարգացման հիմնական ետապները:

Կապիտալիստական ստաբիլիզացիայի ելութիւնը: Նրա ժամանակավոր և հակասական բնույթը: Կապիտալիստական առօրինակացումը և արդունաբերութեան տեխնիկական վերափոխումը: Բանվորական լայն մասսաների տնտեսական դրութեան վատացումը. գործադրկութիւնը վորպէս կապիտալիստական ռացիոնալացման հետեանը:

Կապիտալիզմի ներքին և արտաքին հակասութիւնների աճումը: Աշխատանքի և կապիտալի պայքարի ընդլայնումը և սրումը: Արևելքի ճնշված ժողովուրդների իմպերիալիզմի դեմ մղվող ազգային ազատագրական պայքարի ընդլայնումը: Բանվորական մասսաների ձախացումը: Սոցիալ-դեմոկրատիան և ֆաշիզմը: Սոցիալ-դեմոկրատիայի դեմ մղվող պայքարը — Կոմունիստական ինտերնացիոնալի հիմնական խնդիրներից մեկը: Միասնական ճակատի տակտիկայի կիրառումն ալդ խնդրի վերաբերութեամբ (միասնական ճակատ — միայն ներքին): Կոմինտերնի VI կոնգրեսի վորոշումները կապիտալիզմի դրութեան և կոմկուսի տակտիկայի խնդիրների վերաբերմամբ:

2. Կոմիսեներնի բալցեվիկացումը և պայքարքեուսներնի դեմ. — Այլ և «ձախ» թեքումները Կոմինտերնում: Միասնական ճակատի տակտիկայի աղճատումը աջերի կողմից (1923 թ. Գերմանիայի և 1927 թ. Չինաստանի դեպքերի որինակով): V կոնգրեսը և կոմկուսի բայլլեիկացման հարցը: Ձախ թեքումները՝ հրաժարում մասսաների համար պայքարելուց և արհմիութիւններին, պարլամենտներին և այլն մասնակցելուց: ԿիԳԿ IX պլենումի վորոշումները արոցկիստական ռադիկալիզացիայի մասին և նրա գնահատումը վորպէս հակակոմունիստական մի խմբավորման:

Այլ թեքման վտանգը — կապիտալիզմի ստաբիլիզացիայի ժամանակ կոմկուսակցութեան ներսում գըլ խափոր վտանգը: Կոմկուսակցութիւններնի բայլլեիկացումն և պայքարն ալ ու ձախ թեքումներնի դեմ վորպէս լինինյան դժի հաղթանակի պայման Կոմինտերնում և կոմկուսների միասնականութեան պայման:

XVI ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

ԿՈՄԻՏԵՐՆԸ ՅԵՎ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒ-
ԹՅՈՒՆԸ

(Վ. Ե. Բ. Զ.)

1. Կոմիտեները լեզվ ազգային-գաղութային հար-
ցը.—Լենինն Արևելքի ազգային հեղափոխական շարժ-
ման նշանակության մասին միջազգային պրոլետա-
րական հեղափոխության հաղթանակի համար: Առան-
ձին գաղութային յերկրների զարգացման վոչ-կապի-
տալիստական ուղին: Ագրարային հարցը վորպես գա-
ղութային հեղափոխությունների հիմնական հարցե-
րից մեկը: Ազգային-ազատագրական պայքարն իմ-
պերիալիզմի դեմ և կոմկուսների ժամանակավոր հա-
մաձայնությունների հնարավորությունն ազգային
բուրժուազիայի հետ: Նման համաձայնությունների
անհրաժեշտ պայմանը—բանվորների, գյուղացիների և
մանր բուրժուազիայի կազմակերպությունների ինք-
նուրույնությունը և լիակատար ազատությունը կոմ-
կուսակցության ղեկավարությամբ:

Զինական հեղափոխությունը, նրա հիմնական
ետապները: Ագրարային հեղափոխությունը—Զինաս-
տանում բուրժուա-դեմոկրատական հեղափոխության
հիմնական բովանդակություն: Բուրժուազիայի դավա-
ճանությունը հեղափոխական շարժմանը և բուրժուա-
ֆեոդալա-իմպերիալիստական ըլոկի կազմվելը Զինաս-
տանում: Զինական կոմկուսակցության աջ սխալները
(բուրժուազիայի հետ միասնական ճակատ կազմելու

հարցը, ագրարային հեղափոխությունը ծավալելու յեր-
կուղը): «Զախերի» հակառակ սխալները: Յերկու թե-
քունների դեմ պայքարելու անհրաժեշտությունը: Գո-
մինդանի դեմ մղվող պայքարը—չին կոմկուսի հիմնա-
կան խնդիր: Պրոլետարիատի հեղեմոնիայի ապահովու-
թյան խնդիրը բուրժուա-դեմոկրատական հեղափոխու-
թյան մեջ և նրա գերաճումը պրոլետարականի:

2. ԽՍՀՄ լեզվ կապիտալիստական աշխարհը.—Մի-
ջազգային քաղաքականությունը: ԽՍՀՄ և նրա պայ-
քարը խաղաղության համար: Բուրժուական պացի-
ֆիզմը վորպես նոր իմպերիալիստական պատերազմի
պատրաստության քողարկում: Իմպերիալիստական
պետությունների միջև չեղած պայքարի սրվելը: Անգլո-
ամերիկական մրցակցությունը—իմպերիալիստների
բանակի հիմնական հակասություն: Նոր պատերազմի
սպառնալիքը և այդ դեպքում ինտերվենցիայի ան-
խուսափելիությունը ԽՍՀՄ: Պայքարը պատերազմի
դեմ և ԽՍՀՄ, վորպես համաշխարհային պրոլետարա-
կան հեղափոխության բազայի, պաշտպանությունը
բոլոր յերկրների կոմմունիստական կուսակցություն-
ների հիմնական խնդիր: Կոմինտերնի V կոնգրեսան
իմպերիալիստական նոր պատերազմի վտանգի դեմ
պայքարելու մասին:

3. Կոմիտեների ծրագիրը V կոնգրեսում.—Կ. Ի.
ծրագրի նշանակությունը: Ծրագրերի իսկական-ինտեր-
նացիոնալիստական բնույթը. կապիտալիստական յեր-
կրների բանվորների և Արևելքի ճնշված գյուղացիու-
թյան հեղափոխական պայքարի փորձի թեորիական
ընդհանրացումը այդ ծրագրով: Ծրագիրը կոմմունիզ-

մի համաշխարհային սխտեմը հակադրում և կապիտա-
լիզմի համաշխարհային սխտեմին: Ծրագրի գաղափա-
րական և քաղաքական հիմքը կազմում և բալլընիզմի
և ԽՍՀՄ պրոլետարական դիկտատուրայի պատմական
փորձը:



ՀՀ Ազգային գրադարան



NL0182976



ԳԻՆՆ Ե 12 Կ.